

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-551634-X/07/AA

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 28 lutego 2007 r.

Pan
Profesor
ZBIGNIEW RELIGA

MINISTER ZDROWIA

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał list Przedsiębiorców Pogrzebowych Ziemi Częstochowskiej (kopia listu w załączeniu), z którego wynika, że znaczna część zakładów opieki zdrowotnej nie wypowiedziała umów z przedsiębiorstwami pogrzebowymi dzierżawcami prosektoria przyszpitalne, a inne planują przeprowadzenie przetargów na odbiór zwłok pacjentów zmarłych w szpitalu i ich przechowywanie na terenie (w chłodniach) przedsiębiorstw pogrzebowych. Zdaniem wnioskodawców, praktyki te naruszają przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z póź. zm.), w świetle której zakład opieki zdrowotnej powinien w szczególności wyjaśnić przyczynę śmierci pacjenta, umyć i ubrać ciało, przechowywać je w odpowiednich warunkach i wydać je wyłącznie osobom uprawnionym.

Prezentowanej opinii trudno odmówić racji. Stosownie do art. 25a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, w razie śmierci pacjenta w szpitalu, szpital ma obowiązek należycie przygotować jego zwłoki, w celu ich wydania osobom uprawnionym do pochowania. Przepisy te stosuje się odpowiednio do innych zakładów opieki zdrowotnej przeznaczonych dla osób wymagających całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych. Z obowiązkiem tym koresponduje przepis rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia z dnia 10 listopada 2006 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 213 poz. 1568). W świetle § 2 tego rozporządzenia, pomieszczenia i urządzenia szpitala pod względem fachowym i sanitarnym powinny odpowiadać wymaganiom szczegółowym określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia. Wymagania te, w pkt XV odnoszącym się do zakładu patomorfologii, przewidują, że w szpitalu, który nie posiada prosektury, powinno być pomieszczenie chłodni, przygotowania i wydawania zwłok oraz kancelaria.

Sposób postępowania szpitala w razie śmierci pacjenta oraz zakres czynności należących do obowiązków szpitala związanych z przygotowaniem zwłok osoby zmarłej do wydania osobom uprawnionym do ich pochowania określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 października 2006 r. w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu (Dz.U. Nr 203, poz. 1503). W myśl § 6 tego rozporządzenia, osoba wskazana w regulaminie porządkowym szpitala jest obowiązana zwłoki osoby zmarłej umyć, ubrać i wydać osobie uprawnionej do ich pochowania w stanie zapewniającym zachowanie godności należnej osobie zmarłej. Czynności te nie stanowią przygotowania zwłok osoby zmarłej do pochowania i nie pobiera się za nie opłat.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (jt. Dz. U z 2000 r. Nr 23, poz. 295 z póź. zm.), prawo pochowania zwłok ludzkich, generalnie ma najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej.

Nie sposób jednocześnie nie zauważyć, że obowiązująca od 4 czerwca 2006 r. znowelizowana ustawa o zakładach opieki zdrowotnej, w omawianym zakresie, ustala nie tylko obowiązki szpitali dotyczące przygotowania zwłok pacjentów zmarłych w szpitalu do ich wydania osobom uprawnionym do pochowania. Stosownie do art. 1 ust. 4 tej ustawy, zakład opieki zdrowotnej ani inne podmioty na terenie zakładu opieki zdrowotnej nie mogą prowadzić działalności uciążliwej dla pacjenta lub przebiegu leczenia albo innej działalności, która nie służy zaspokajaniu potrzeb pacjenta i realizacji jego praw, w szczególności reklamy lub akwizycji skierowanych do pacjenta oraz działalności polegającej na świadczeniu usług pogrzebowych.

W związku z powyższym, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (jt. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o spowodowanie zbadania podnoszonych kwestii oraz zajęcie stanowiska w tej materii. Zobowiązany będę również za przekazanie informacji odnośnie działań resortu zdrowia mających na celu zapewnienie przestrzegania przepisów omawianej ustawy.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Abstrakt wystąpienia z dnia ... lutego 2007 r. (RPO-551634-X/07)

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał list Przedsiębiorców Pogrzebowych, z którego wynika, że znaczna część zakładów opieki zdrowotnej nie wypowiedziała umów z przedsiębiorstwami pogrzebowymi dzierżawiącymi prosektoria przyszpitalne, a inne planują przeprowadzenie przetargów na odbiór zwłok pacjentów zmarłych w szpitalu i ich przechowywanie na terenie (w chłodniach) przedsiębiorstw pogrzebowych. Zdaniem wnioskodawców, praktyki te naruszają przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z póź. zm.), w świetle której zakład opieki zdrowotnej powinien w szczególności wyjaśnić przyczynę śmierci pacjenta, umyć i ubrać ciało, przechowywać je w odpowiednich warunkach i wydać je wyłącznie osobom uprawnionym.

Prezentowanej opinii trudno odmówić racji. Stosownie do art. 1 ust. 4 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, zakład ani inne podmioty na terenie zakładu opieki zdrowotnej nie mogą prowadzić m.in. reklamy lub akwizycji skierowanych do pacjenta oraz działalności polegającej na świadczeniu usług pogrzebowych. W myśl art. 25a tej ustawy, w razie śmierci pacjenta w szpitalu, szpital ma obowiązek należycie przygotować jego zwłoki, w celu ich wydania osobom uprawnionym do pochowania. Z obowiązkiem tym korespondują przepisy w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej, w świetle których, w szpitalu, który nie posiada prosektury, powinno być pomieszczenie chłodni, przygotowania i wydawania zwłok oraz kancelaria.

Sposób postępowania szpitala w razie śmierci pacjenta oraz zakres czynności należących do obowiązków szpitala związanych z przygotowaniem zwłok osoby zmarłej do wydania osobom uprawnionym do ich pochowania określają przepisy w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu, w myśl których, osoba wskazana w regulaminie porządkowym szpitala jest obowiązana zwłoki osoby zmarłej umyć, ubrać i wydać osobie uprawnionej do ich pochowania w stanie zapewniającym zachowanie godności należącej osobie zmarłej. Czynności te nie stanowią przygotowania zwłok osoby zmarłej do pochowania i nie pobiera się za nie opłat.

W związku z powyższym, Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Ministra Zdrowia z prośbą o spowodowanie zbadania podnoszonych kwestii oraz zajęcie stanowiska w tej materii, a także przekazanie informacji odnośnie działań resortu zdrowia mających na celu zapewnienie przestrzegania przepisów omawianej ustawy.